

IUGG jako stoletá dáma

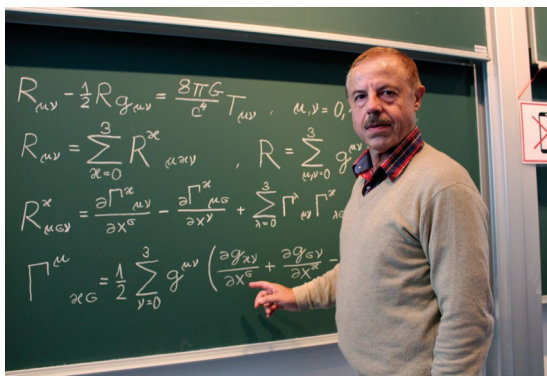
Mezinárodní unie pro geodézii a geofyziku slaví 100 let od svého založení

Jana Žďárská

Fyzikální ústav AV ČR, Na Slovance 2, 182 21 Praha 8

Mezinárodní unie pro geodézii a geofyziku (The International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG) byla založena 28. července 1919 v Bruselu. Jejím primárním cílem bylo a je podporovat aktivity mezinárodních vědeckých organizací zabývajících se geodézií, geomagnetismem, geoelektřinou, meteorologií, fyzikální oceánografií, seismologií a vulkanismem.

Globální přírodní procesy na Zemi, jako jsou změřesení, sucha, bouře, sopečná činnost nebo poruchy magnetického pole Země, neznají hranic. Již historicky proto vědci usilovali o založení organizace, jež by důsledně podporovala mezinárodní spolupráci odborníků zabývajících se vědami o Zemi. Na samém počátku stál C. F. Gauss (1777–1855). Založil Magnetickou unii, která podporovala spolupráci 50 magnetických observatoří v pěti světadílech. V roce 1886 pak byla založena Mezinárodní geodetická asociace, která se mimo jiné zaměřovala i na předpoví-

Na 27. valném shromáždění IUGG v Montrealu v Kanadě reprezentoval Českou republiku RNDr. Václav Vavryčuk, DrSc., z Geofyzikálního ústavu AV ČR. Foto: František Lomoz

dání a varování před přírodními katastrofami a významně tak přispívala ke zvyšování kvality života lidské populace.

První mezinárodní meteorologický kongres se konal v roce 1877 v Lipsku a první mezinárodní seismologická konference proběhla v roce 1901 ve Štrasburku. Mezinárodní seismologická asociace pak byla založena v roce 1904. V červenci 1919 byla založena Mezinárodní unie pro geodézii a geofyziku (IUGG), která sdružovala jednotlivé existující asociace pro geodézii, seismologii, meteorologii a oceánografií a zastřešovala všechny

27. valné shromáždění proběhlo v Montrealu v Kanadě v letošním červnu.

jejich aktivity. Její první Valné shromáždění se konalo v květnu 1922 v Římě a od tohoto roku se konají Valná shromáždění pravidelně každé 4 roky. Praha hostila Valné shromáždění IUGG již dvakrát – a to v roce 1927 a 2015. Poslední, 27. valné shromáždění proběhlo v Montrealu v Kanadě v letošním červenci a Mezinárodní asociaci pro seismologii a fyziku Země (IASPEI)

Jedním z nejvýznamnějších programů IUGG byl Mezivládní panel o klimatických změnách (Inter-governmental Panel on Climate Change, IPCC).

» Studium věd přináší pravdu, neuvěřitelnou potěchu mysli... Mikuláš Koperník «

Základním posláním IUGG je vědecké studium Země a využití poznatků získaných tímto studiem pro potřeby lidstva.

zde reprezentoval za Českou republiku RNDr. Václav Vavryčuk, DrSc., z Geofyzikálního ústavu AV ČR, jenž se s námi podělil o zajímavé podrobnosti.

„IUGG v současnosti sdružuje 72 členských zemí,“ říká, „a jednou z nich je i Česká republika. Před čtyřmi lety proběhlo Valné shromáždění IUGG v Kongresovém paláci v Praze a předsedou organizačního výboru byl tehdy RNDr. Vladimír Čermák, DrSc., vedoucí pracovník Geofyzikálního ústavu AV ČR. Setkání se zúčastnilo 4 200 účastníků z 90 zemí a bylo prezentováno 5 400 příspěvků (z toho 2 200 posterů).“

Základním posláním IUGG je vědecké studium Země a využití poznatků získaných tímto studiem pro

IUGG Praha 2015, vlevo RNDr. V. Čermák, DrSc. (hlavní organizátor Valného shromáždění IUGG v Praze).

potřeby společnosti. Jejím cílem je obzvláště podpora a koordinace fyzikálních, chemických a matematických studií Země a jejího prostředí v prostoru. Tyto studie zahrnují tvar Země, její tíhové a magnetické

pole, dynamiku Země jako celku a jejích částí, vnitřní strukturu Země, skladbu a tektoniku, vznik magmatu, vulkanismus a tvorbu hornin, dále hydrologické cykly včetně sněhu a ledu, všechny aspekty oceánu, atmosféry, ionosféry, magnetosféry a vztahu Slunce a Země a analogické problémy spojené s Měsícem a ostatními planetami. Aktivita Unie zahrnuje i studium Země pomocí umělých družic a ostatních technik pro umístění přístrojů ve velkých výškách.

IUGG iniciovala a podpořila významné interdisciplinární vědecké programy se širokým mezinárodním zapojením, jako např. Mezinárodní geofyzikální rok (*International Geophysical Year, 1957–1958*), Projekt svrchního zemského pláště (*Upper Mantle Project, 1964–1970*), Mezinárodní hydrologické desetiletí

(*International Hydrological Decade, 1965–1974*), Geodynamický projekt (*Geodynamic Project, 1972–1979*), Program globálního atmosférického výzkumu (*Global Atmospheric Research Program, 1967–1980*), Program světového klimatického výzkumu (*World Climate Research Programme, 1980 do současnosti*), Mezinárodní program litosféry (*International Lithosphere Program, 1981 do současnosti*) nebo Globální geodetický pozorovací systém (*Global Geodetic Observing System, 2003 do současnosti*).

V současné době se IUGG aktivně účastní také různých programů týkajících se klimatických změn, globálního oteplování a s tím spojených environmentálních dopadů. Jedním z nejvýznamnějších programů byl Mezivládní panel o klimatických změnách (*Inter-governmental Panel on Climate Change, IPCC*). Není bez zajímavosti, že vědci sdružení v IUGG obdrželi v roce 2007 Nobelovu cenu míru.

Za celou redakci Československého časopisu pro fyziku přejeme IUGG i nadále mnoho úspěchů při studiu naší Země a nespočet důležitých vědeckých programů.

Praha poprvé hostila Valné shromáždění IUGG již v roce 1927.